

REFERAT Natur- og Miljøudvalget 2018-2021 d. 24-09-2019

Mødedato Tirsdag d. 24. september 2019 kl. 00:00

Mødested Skovløkken 4, Tejn, Mødelokale 1

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Opfølgning. BATs budget 2019 pr. 31. juli 2019.....	5
Anlæg - Løsning af logistik for BATs fremtidige virke, ved fraflytning fra Remisen.....	12
Pesticider og drikkevand på Bornholm.....	17
Folkesundhedsstrategi.....	21
Handlingsplan for grundvandsbeskyttelse i boringsnære beskyttelsesområder på Bornholm.....	25
Anlægsbevilling til fugning på Gudhjem Havn – ændring af faglig tilgang.....	28
Anlægsbevilling til istandsættelse af varmtvandsbassinet på Rehabilitering Sønderbo.....	32
Orientering om samarbejde omkring etablering af et Sundhedshus i Nexø.....	36
Beskæftigelsesplan 2020.....	40
Mødeplan 2020 for Natur- og Miljøudvalget.....	44
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	47
Gensidig orientering.....	49

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	1	

Fraværende

Bemærkninger til dagsordenen

Under behandling af punkterne 2 "Opfølgning BATs budget 2019 pr. 31. juli 2019" og punkt 3 "Anlæg - Løsning af logistik for BATs fremtidige virke, ved fraflytning fra Remisen" deltager trafikchef Lars Friborg.

Punkt 2: Opfølgning. BATs budget 2019 pr. 31. juli 2019.

Bilag

Samlet handleplan og underskudsafdrag inkl. leasing

Åbent punkt

2 Opfølgning. BATs budget 2019 pr. 31. juli 2019.

00.30.12Ø00-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	2	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Der gives en opfølgning på BATs budget pr. 31. juli 2019.

Der var ved årets begyndelse beregnet en ubalance på budgettet på 3,6 mio. kr. Der blev i februar vedtaget tiltag til både at øge indtægterne samt reducere udgifterne ved en ændring i køreplanerne fra efteråret 2019. Ud fra dette forventes det, at året ville ende med et underskud på 1,8 mio. kr.

Ved opfølgningen pr. 31. juli 2019 forudses et samlet underskud på 4,4 mio. kr. Det skyldes, at der ud over den oprindelige reducerede ubalance på 1,8 mio. kr. forventes et merforbrug på 2,6 mio. kr.

Desuden lægges der i sagen op til en opretningsplan i eget BAT regi.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- budgetopfølgningen pr. 31. juli 2019 samt de administrative foreslåede besparelser om optimering af køre- og vagtplaner tages til efterretning.
- besparelsesforslag om øvrige afledte driftsmæssige besparelser, ved køb af 6 store og 4 mini rutebusser tages til efterretning såfremt, at anlæggsforslag til budget 2020 om indkøb af 6 store og 4 mini rutebusser politisk vedtages.
- besparelsesforslag på, at rute 7+8 reduceres til alene at køre i sommerperioden 1/6 - 31/8 godkendes. I 2020 vil den dog køre fra 2/5 - 31/8 grundet eksisterende køreplan.
- det forventede overskud i 2020 og overslagsårene bruges til hurtigere at afdrage BATs samlede underskud, da opretningsplanens effekt samlet forventes at være et engangsbeløb på ca. 2.6 mio. kr. til indhentning af forventet øget underskud fra 2019.

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

- og b) Taget til efterretning.
- og d) Anbefalet.

Niclas Fick afventer sin stillingtagen.

Sagsfremstilling

Der var fra årets begyndelse beregnet en ubalance på budgettet på 3,6 mio. kr. Der blev herefter vedtaget tiltag til både vil øge indtægterne samt reducere udgifterne ved en ændring i køreplanerne ved køreplansskiftet. Det er, ud fra dette, forventeligt at året vil slutte med et underskud på 1,8 mio. kr., som afdrages over de kommende år, når besparelserne slår fuldt igennem. Ved opfølgningen pr. 31. juli 2019 forudses imidlertid et samlet underskud på 4,4 mio. kr. Det skyldes, at der ud over den reducerede ubalance på 1,8 mio. kr. også forventes et merforbrug på 2,6 mio. kr.

Merforbruget vedrører især løn- og personaleudgifterne samt udgifter til eksterne vognmænd. Merforbruget på løn skyldes en række faktorer. Dels efterbetalinger fra 2018 som følge af lokalaftale for servicetrafikken, dels udbetaling af ikke afholdt ferie og 6. ferieuge grundet i langtidssygdom samt en højere sygefraværsprocent end forudsat. Dertil har det været nødvendigt med vikardækning på administrationsområdet ved langtidssygdom. Der var ved budgetlægningen indregnet en sygefraværsprocent på 3,5 % mens den ultimo juli ligger på samlet 5 %.

Der har også i en periode været et overskud af bemanning ved overgang af IGU'ere og servicechauffører til hovedgruppen af chauffører, som først udjævnes i efteråret. Dertil har der været andre personaleudgifter, der har oversteget forventningen. Der er blandt andet udgifter til beklædning på 0,2 mio. kr. mere end forudsat samt rejseudgifter på knap 0,1 mio. kr. fra tidligere år.

Der er afviklet på den skyldige akkumulerede afspadsring fra de foregående år, der var forudsat afviklet over to år og der er ultimo juli afviklet ca. 1.100 timer netto, således at restsaldoen er på 3.500 timer. Der er afviklet yderligere timer i august (er under opgørelse).

Merforbruget vedrørende eksterne vognmænd skyldes nedbrud på eget materiel, hvorfor det har været nødvendigt at hyre eksterne til at dække nogle ruter. Udgifterne hertil opvejes kun delvist af færre udgifter til brændstof og afvikling af afspadsring.

For andre poster er der mindre udsving. Forbruget til brændstof og værksted ligger i første halvår lidt under forventet forbrug ligesom indtægterne ligger foran det forventede på nuværende tidspunkt. Servicekørslen er i år fuldt indregnet i afregningen til øvrige centre og belaster ikke BATs budget.

BATs budget følges fortsat ved månedlige opfølgingsmøder herunder udviklingen i udgifter og indtægter.

Angående lønudgifter ses der fortsat på sammensætningen af bemanningen i fastansatte og timelønnede for den bedste tilrettelæggelse samt mulighed for fleksibilitet. Dertil er indledt et arbejde med optimering af køre- og vagtplaner. For så vidt gælder materiellet vil det blive svært at forudsige kommende udgifter idet en del af materiellet er slidt. Der er til brug ved budgetforhandlingerne udarbejdet udvidelsesforslag samt alternative anlægsforslag vedr. udskiftning af de ældste busser.

Jf. de spareforslag, der blev vedtaget af Natur- og Miljøudvalget den 5. februar 2019 vedr. ubalancen i BATs budget, tilpasses bemanningen i efteråret 2019 hertil. I vinterkøreplanen 2019/2020 er yderligere tiltag medtaget vedr. rute 23, med effekt fra efteråret 2019. Med de allerede planlagte/gennemførte tiltag og påbegyndt vinterkøreplan vurderes det ikke, at det i indeværende år er muligt at indhente det nuværende merforbrug på 2,6 mio. kr. Herunder også på grund af opsigelsesvarsler, vagtplanlægning mv. Det betyder, at det samlede underskud fra i år i stedet må afdrages over de kommende år. Der er til brug for

indhentning af de yderligere ca. 2,6 mio. kr. udarbejdet et mini-katalog af tiltag, der kan få effekt i 2020.

Tiltag og udfordringer i 2020

I 2020 fortsættes de igangsatte tiltag i vinterkøreplanen og ligeledes i den kommende sommerkøreplan.

Udfordringerne i 2020 forudses især at vedrøre materiel, hvor nedbrud på dette både kan give større udgifter til reparationer end det, der er afsat budget til samtidig med, at det kan være nødvendigt at gøre brug af eksterne vognmænd i større omfang end forudsat. Med en aldrende vognpark må der, såfremt der ikke sker udskiftning i materiel forudses øgede udgifter til reparationer.

Indtægterne har i årets første 7 måneder ligget højere end budgetteret. Der er i spareforslagene fra februar indregnet en forventet nedgang i indtægter som følge af den reducerede kørsel. Om nedgangen bliver større eller mindre er svært forudsigeligt, men vil kunne indvirke negativt på balancen, såfremt besparelserne medfører en større afgang af passagerer end forudsat. Det vil kunne medføre, at det tager længere tid at afdrage underskud fra i år samt påvirke muligheden for at opnå balance i budgettet.

Yderligere tiltag:

Ud over tiltagene i handleplanen fra februar er nedenfor et katalog af nyudarbejdede besparelsesforslag. Herunder opsummering af forslagene.

Forslag vedrørende driften:

- Optimering af køre- og vagtplaner – fastlægges først endeligt den 23. september 2019
- Rute 7+8 reduceres til alene at køre i sommerperioden 1. juni – 31. august 2019

Optimering af køre- og vagtplaner anslås, at kunne give en årlig besparelse på mellem 1,0 og 1,2 mio. kr. Der vil ikke være nogle servicemæssige konsekvenser, men det kan betyde færre ansatte. Der arbejdes endnu med dette og besparelspotentialet er et foreløbigt skøn. Forslaget kan få fuld effekt fra 2020.

Rute 7+8 kører på nuværende tidspunkt fra 2. maj til 29. september. Dette vil betyde, en reduktion i betjeningen på ruterne uden for højsæsonen. I 2020 vil der ske en delvis implementering af forslaget, da ruten er lagt i køreplanen frem til 31. august. (Besparelsesforslag NMU-57-01 indeholder ligeledes en reduktion vedr. ovenstående rute – disse forslag kan vælges uafhængigt af hinanden). Der forventes kun mindre tab i indtægter, da der findes alternative busruter.

Samlet ventes ovenstående, at kunne give en besparelse på op mod 2,2 mio. kr. i 2020 og 3,3 mio. kr. i 2021, såfremt alle forslagen gennemføres fuldt ud. Der kan vælges et eller flere forslag, til i en periode eller fremadrettet, at bidrage til hurtigere at nedbringe underskuddet hos BAT.

Ud over ovenstående kan der, afhængigt af, hvorvidt der vælges et af forslagene vedr. anskaffelse af nye busser, hentes følgende besparelser:

- Salg af servicebusser. Dette indgår i anlægssummen i anlægssforslagene til budget 2020. Vælges det ikke at anskaffe nye busser med budget 2020, vil et salg af servicebusserne kunne give en engangsindtægt på ca. 240.000 kr. Servicekørslen vil fremadrettet alene ligge hos private entreprenører.
- Øvrige afledte driftsmæssige besparelser ved køb af 6 store og 4 mini rutebusser. Såfremt der vælges forslag om, at anskaffe seks nye rutebusser og fire minirutebusser, vil der være et mindre behov for værkstedsaktiviteter. Dette indgår ikke i de beskrevne anlægssforslag og vil derfor være en besparelse ud over besparelse på brændstof. Dette forslag vil kunne gælde fra 2021. Der forventes en besparelse på godt 300.000 kr., idet

der er taget højde for, at der lejlighedsvis kan blive brug for at benytte eksterne værksteder.

Katalog ny-udarbejdede besparelsesforslag:

Forslag til mulige besparelser	Beløb 2020	Beløb 2021	Beløb 2022	Service-mæssige konsekvenser	Øvrige bemærkninger
Salg af busser 9 store rutebusser og 4 mini busser (OST)	510.000	0	0	Ingen	Bedste skøn ud fra brugt markedet p.t. Forudsat indkøb af 6 store og 4 mini rutebusser (Se anlægssalg budget 2020) Provenu af salg indgår også her i de samlede beregninger og kan kun indgå en gang. Hvis salg lægges ind i et udbud af indkøb, kan der evt. opnås en bedre værdi. Desuden vil der heller ikke skulle findes direkte købere.
Øvrige afledte driftsmæssige besparelser ved køb af 6 store og 4 mini rutebusser	0	328.000	328.000	Ingen, da nye busser vil betyde mindre værkstedbehov	Forudsat køb af nye 6 store og 4 mini rutebusser i 2020. Evt. nye busser forventes kun, at blive leveret ultimo 2020. Anlægssalg indkøb af nye busser også nævnt i egen anlægssalg budget 2020. Dog vil det i perioder kunne betyde øget indkøb af eksterne værksteds ydelser. Hvorfor lønudgiften skønnes at slå igennem med 80 %.
Optimering af køre- og vagtplaner	1.152.000	1.152.000	1.152.000	Ingen, kan betyde færre ansatte. Dog stadig et meget usikkert skøn. Kender det færdige resultatet den 23. september 2019.	P.t. ud fra et skøn da der i september 2019 arbejdes med helt nye principper i udarbejdelse af køreplanerne og optimering heraf. Der arbejdes i dag med 43 vagter på hverdage og i weekender helligdage og skolefridage 19 vagter. I dette skøn er der indregnet en reducere med 3 vagter. Omregnet til 3 årsværk.
Indskrænke rute 7+8 til kun, at køre i sommerperioden fra 1/6 - 31/8 (hovedsæson)	1.080.000	2.124.000	2.124.000	Vil betyde en reducere med 11 ugers kørsel og en indskrænkning til kun at virke i ferie høj sæsonen. Dog i 2020 vil den køre fra 2/5 - 31/8 grundet eksisterende køreplan)	I 2020 normalt fra 2/5 - 29/9. I budget 2020 er der allerede andre besparelsesforslag til køreplanreducere. Der er ikke taget højde for evt. billetindtægter, men da der findes alternative busruter forventes tab minimalt.
I alt	2.742.000	3.604.000	3.604.000		

Note: Der foreligger besparelsesforslag til budget 2020, som ligger ud over disse forslag. Opretningsplanens effekt skal samlet være et engangsbeløb på ca. 2.6 mio. kr. til indhentning af forventet øget underskud fra 2019, hvorfor overslagårene evt. kan tænkes ind i fremtidige budgetbesparelser, hurtigere afdrag m.m.

Økonomiske konsekvenser

Ingen. Opretningsplan tager højde for ubalancen pr. 31. juli 2019 som derved hentes hjem i 2020.

Forudsætningen for BATs opretningsplan, er nyindkøb af 6 store og 4 mini rutebusser jf. anlægsforslag fremsendt til politisk behandling i budget 2020.

Af vedhæftede bilag (Samlet handleplan og underskudsafdrag inkl. Leasing), kan der ses på genopretningsplanens budgetmæssige indvirkning. Der er i beregningsforudsætningerne heri indregnet øget vedligeholdelse af busser i 2020 (2,5 mio. kr.). Dette indgår dog ligeledes som et opprioriteringsforslag samt i anlægsforslag til budget 2020, om øget vedligehold af busser i 2020. Dvs. besluttet det i budget 2020 at give denne driftsbevilling til øget vedligehold af busser, vil dette få en positiv effekt på genopretningsplanen og denne være i plus allerede i 2021.

Genopretningsplan vil ud fra de indlagte budgetmæssige forudsætninger se ud som:

Medtaget besparelsesforslag til reducere af rute 7+8, i 1.000 kr.

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
-4.355	-4.114	-218	3.678	7.574	11.470	15.366

Ikke medtaget besparelsesforslag til reducere af rute 7+8, i 1.000 kr.

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
-4.355	-5.194	-3.422	-1.650	122	1.894	3.666

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 3: Anlæg - Løsning af logistik for BATs fremtidige virke, ved fraflytning fra Remisen

Bilag

Anlægsforslag 1. Remisen

Anlægsforslag 2. Rabækken

Anlægsforslag 3. Nyt anlæg

Åbent punkt

3 Anlæg - Løsning af logistik for BATs fremtidige virke, ved fraflytning fra Remisen

00.30.08G01-0013

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	3	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I 2018 besluttes det, at BAT skulle fraflytte deres aktiviteter ved Remisen. Værksted er flyttet til Nyboes auto, men der mangler stadig at få endelig afklaring af flytning af tankanlæg og genetablering af ny vaskehal samt etablering af ny busholdeplads som erstatning for nuværende grusparkerings på Nordre Kystvej 7. BAT har nu undersøgt muligheder for løsning og fremlægger tre løsningsforslag.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- Sagen oversendes til budget for 2020.
- Der tages stilling til de tre løsningsforslag.

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

a) Anbefalet.
b) Leif Olsen og Ole Rødvig anbefaler løsningsforslag 2. Torben Rønne Larsen anbefaler løsningsforslag 3. Niclas Fick og Else Merete Knoop afventer deres stillingtagen.

Sagsfremstilling

I 2018 bliver BAT pålagt at fraflytte Remisen, der benyttes som busværksted og klargøring.

Der indgås en aftale med Nyboes Auto på Åkirkebyvej om at leje værkstedsfaciliteter. BAT råder derfor over to baner til busser hos Nybos auto.

BAT benytter stadig Remisen til vask og klargøring, men al vask og klargøring af busser sker på åben plads efter eksisterende vaskehal blev nedrevet og denne blev ikke genetableret på Remisen grundet en større olieforurening blev konstateret på stedet samt efter olieoprensning planerne om BATs fraflytning herfra. Nuværende vaske- og klargøringsfaciliteter er p.t. ikke optimale da vask om vinteren ved bl.a. frostvejr ikke er muligt, øvrige vaskefaciliteter har p.t. ikke har været mulige at finde. Ligesom tankanlæg stadig forefindes på Remisen.

Parkering er på grus arealet, beliggende på Nordre Kystvej 7. Arealet er lejet af Rønne Havn, hvor der er en lejekontrakt med et års opsigelse. I planen om udvikling af Rønne By og Havn

indgår både Remisen og parkeringsarealet ved Nordre Kystvej 7. BAT risikerer derfor at blive opsagt, også på parkeringsarealet med kort varsel.

Værkstedsfaciliteten på Remisen er fraflyttet. For at kunne foretage en hel fraflytning, skal der findes en anden løsning på placering af tankanlægget. En løsning kunne være at flytte det til parkeringsarealet på Nordre Kystvej, hvor busserne i dag er parkeret. Etablering af tank og påfyldningsplads kræver en investering på ca. 300.000,00 kr. til sandfang, olieudskiller, påfyldningsplade og lys. Det er ikke en god businesscase, på en lejet grund med et års opsigelse samt planerne om byudvikling.

En kortsigtet løsning vil være at indgå en aftale med olieselskabet YX om tankning af busser, på deres anlæg placeret hos Bech Hansen og Studsgaard. Bornholms Regionskommune har imidlertid en indkøbsaftale med Q8, der udløber i maj 2020. BAT kan på denne baggrund ikke for nuværende indgå en aftale om tankning hos YX. At tanke på Q8 på Nordre Kystvej er ikke en mulighed pga. pladsforholdene samt, at de ikke har en High speed pumpe, så tankning vil tage uforholdsmæssig lang tid.

Ved at skulle køre fra Rønne Havn til henholdsvis Nyboes Auto på Åkirkebyvej og til Vej og Park på Sandemandsvej for vask, får BAT en beregnet årlig merudgift på 1,2 mill. Kr. alene til dækning af tomkørsel. Det er derfor vigtigt, for at etablere den økonomisk set mest optimale drift, at samle administration, drift, vedligeholdelse og værksted på en, eller meget få lokationer.

BAT fremstiller tre anlægsforslag til løsning af de logistiske udfordringer, der også er vedhæftet som bilag til denne sag.

Løsningsforslag 1:

Fraflytning Remisen, parkering på grus arealet på Nordre Kystvej, busvask hos Vej og Park på Sandemandsvej. Tankning af busser hos YX på Bådehavnsvej pr. 1. maj 2020 er forudsat, at BRK (BAT) ikke er en del af den nye SKI-aftale. Skal betragtes om en kortsigtet her og nu løsning, afhængig af byudviklingsprojekt m.m. men vil betyde at BAT kan komme helt væk fra Remisen nu.

Driftsbevilling	
Afledt udgift til ekstrakørsel	1.200.000

Anlægsbevilling	
Ny vaskehal på Sandemandsvej	3.000.000

Løsningsforslag 2:

12 busser forbliver på Rønne Havn (Findlandsvej), resterende flyttes fra Nordre Kystvej til Rabækken, administration, drift m.v. forbliver på Munch Petersensvej. Værksted hos Nyboes Auto.

Der er mulighed for at leje et areal på 4000 m² Rabækkevej i Rønne Syd. Her forefindes desuden en eksisterende hal på 480 m², hvor der kan indrettes klargøring, busvask, dæk montering/opbevaring samt tankanlæg. Det er en uisoleret hal hvor der skal foretages ombygning, pladsen er befæstet og der skal opstilles en kontorpavillon til mandskabsfaciliteter.

Tankanlæg opstilles i forbindelse med vaskehallen, så der ikke skal etableres særskilt påfyldningsplads, sandfang, olieudskiller og afløb. Der skal etableres kloak, sandfang, olieudskiller og vandgenindvinding i forbindelse med vaskehal.

Tidshorizonten fra indgåelse af aftale til lejemålet kan ibrugtages er ca. seks måneder.

BAT foreslår at der indgås en lejeaftale på minimum fem år.

Ved fraflytning af Remisen og grusparkeringen på Nordre Strandvej vil der være en afledt udgift til ekstrakørsel fra Rabækkevej til start og slut på ruter. Vi udarbejder naturligvis den mest optimale vagtplan, så udgiften minimeres.

Der vil være en årlig driftsbevilling og en anlægsbevilling i forbindelse med flytning.

Driftsbevilling

Husleje årligt – befæstet areal + Hal	282.000
Afledt udgift til ekstrakørsel	1.520.000
Mindre omkostning til leje af grus parkeringen på Nordre Kystvej 7	-97.860
I alt	1.704.140

Anlægsbevilling

Ombygning af vaskehal	660.000
Kloak, sandfang og olieudskiller, afløb i vaskehal	350.000
Vandgenindvinding i vaskehal	250.000
Kontor pavillon	300.000
I alt	1.560.000

Løsningsforslag 3:

Der etableres et busanlæg, hvor parkering, værksted, vask, chaufførfaciliteter og administration samles på en lokation. En mulig placering kunne være i industriområdet på Kaj Mogensens Vej. Her vil skulle byggemodnes, etableres befæstet plads til parkering, bygges værksted, vaskehal og administration.

Der kræves en grund på minimum 12.000 m². En hal med værksteds og vaskefaciliteter på 550 m² og en mandskabs og administrationsbygning på 300 m². En estimeret pris vil være kr. 28,2 mio. kr. eksklusivt køb af grunden samt eventuelt udgifter til arkæologiske undersøgelser.

Estimeret groft overslag, uden byggegrund:

Emne	M2	Kr.	Kr.
Befæstet plads m. membran	12.000	1.000	12.000.000
Værksted og vaskehal 5 baner - 5*22 meter	550	8.000	4.400.000
Grav	1	1.500.000	1.500.000
Kontor og mandskabsfaciliteter	300	15.000	4.500.000
Fjernvarme	1	200.000	200.000
El inkl. Fremføring og tilslutning	1	430.500	430.500
Kloak, olieudskiller, sandfangvandgenindvinding	1	800.000	800.000
Ventilation i værksted og administration	1	450.000	450.000
Lifte	2	200.000	400.000
Diverse hegn, låger, overvågning, projektering og myndighedsgodkendelse, flytning af tankanlæg m.v.			3.505.000
Pris excl. Moms (2019)			28.185.500

Ved at vælge denne løsning bliver BAT samlet på samme sted og der spares husleje til Rønne Havn, Nyboes Auto og Munch Petersensvej 2. Samlet set en mindre driftsudgift på kr.

1.165.200 årligt, det vil dog samtidig betyde en merudgift til ekstrakørsel på kr. 1.520.000, beregnet ud fra nuværende køreplan.

Ved fremtidig implementering af el-busdrift vil ladefaciliteter m.v. med fordel ligeledes kunne etableres på dette anlæg.

En placering på Kaj Mogensens Vej indebærer samlet en besparelse i omfang af mellem 8 og 16 minutter pr. vagt i forhold til nuværende placering, da nuværende gangtid i vagterne udgår ved at samle mødested på afgangssted. I stedet vil der forekomme tomkørsel til og fra rutenet, men med forslaget vil der ud over gangtid fra nuværende vagter, være en besparelse på den tomkørsel flytningen til Nyboes auto for værkstedet har genereret. Samtidigt vil der helt naturligt blive taget udgangspunkt i eventuelle omlægninger af ruternes startplacering, der i dag alle er på enten Rønne Havn eller på grus arealet ved Remisen, som vil indgå positivt, hvorfor en merudgift for tomkørsel kan holdes inden for samme økonomiske ramme som i dag, eller endda billigere afhængigt af tilrettelæggelsen af kørslen.

Ved at beslutte dette forslag vil BAT få langt mere fremtidssikrede driftsforhold, der både praktisk og økonomisk er langt bedre end de nuværende.

Driftsbevilling	
Afledt udgift til ekstrakørsel (beregnet ud fra nuværende køreplan)	1.520.000
Mindre omkostning husleje m.v. eksisterende bygninger og pladser	-1.165.200
Pauselokale på Rønne Havn	72.000
	426.800

I dette forslag samles BAT et sted, administration, klargøring, værksted og parkering. Den nuværende bygning på Munch Petersens Vej 2, 3700 Rønne, bliver ledig og kan bruges til andre formål, eller sælges.

I alle tre tilfælde resterer 400.922 kr. på bevilling XA-6037231120 BAT, éngangsudgift ifm. flytning fra Remisen.

Som den mest optimale løsning anbefaler løsningsforslag 2 eller 3. Løsningsforslag 1 skal betragtes om en kortsigtet løsning afhængig af byudviklingsprojekt m.m.

Økonomiske konsekvenser

Der resterer 400.922 kr. på bevilling XA-6037231120 BAT, éngangsudgift ifm. flytning fra Remisen.

Løsningsforslag 1: Driftsbevilling 1.200.000 kr. – Anlægsbevilling 3.000.000 kr.

Løsningsforslag 2: Driftsbevilling 1.704.140 kr. – Anlægsbevilling 1.560.000 kr.

Løsningsforslag 3: Driftsbevilling 426.800 kr. – Anlægsbevilling 28.185.500 kr.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 4: Pesticider og drikkevand på Bornholm

Bilag

Bilag 1. Typiske pesticidfund i det danske drikkevand, og status på Bornholm

Bilag 2. Status for de enkelte vandværker

Åbent punkt

4 Pesticider og drikkevand på Bornholm

13.02.00P05-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	4	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Natur- og Miljøudvalget orienteres om aktuel status for undersøgelser og fund af pesticider i det bornholmske drikkevand.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Nationale medier har i de senere år dagligt oplyst om fund af nye pesticider i drikkevandet i Danmark, ofte med den konsekvens, at vandværker og borerer måtte nedlægges.

Natur og Miljø har skærpet opmærksomhed på pesticider i drikkevandet på Bornholm, og orienterede om de foreløbige resultater 2. april 2019. Det kunne konstateres, at der kun har været fund af pesticider i nogen få afgrænsede områder og i meget små mængder.

I løbet af 2019 er der målt for yderligere stoffer og resultaterne fra flere målinger er kommet til. Natur og Miljø vil derfor oplyse om aktuel status.

Generelle betragtninger

I en drøftelse af pesticider og drikkevand må man ikke blot sammenholde begreber. Pesticider er ikke en entydig størrelse, men består af tusindvis af stoffer med helt forskellig effekt og fysiologisk virkning.

Man må derfor holde sig for øje, hvilket stof der tales om og især, hvor store koncentrationer, det ses i. Der findes stoffer, der er giftige selv i meget små mængder, men for de fleste pesticider gælder, at man skal op på koncentrationer på mange hundrede gange grænseværdien, før man ser en toksisk virkning.

Når grænseværdien for pesticider er sat så lavt som 0,1 µg/l, er det ikke ud fra en sundhedsmæssig betragtning. Der er snarere tale om et æstetisk og psykologisk hensyn, og en politisk intention om, at drikkevand skal være frit for miljøfremmede stoffer.

Det bør dog siges, at erfaringen med pesticider er begrænset til den tid, hvor det er muligt at gennemføre et medicinsk eksperiment, og man kan ikke med sikkerhed vide, om der er andre effekter, hvis man udsættes for pesticider i små mængder gennem mange år.

Ud fra et forsigtighedsprincip er det derfor også tilrådeligt at undgå pesticidrester i drikkevand.

Kvalitetsmål

"Helt rent" er en teoretisk størrelse, for med tilstrækkeligt fintmærkende metoder vil man kunne påvise miljøfremmede stoffer hvor som helst. I praksis er man derfor nødt til at beslutte sig for et kvalitetsmål.

Kommunen kan som vandforsyningsmyndighed kun forlange, at vandværkerne overholder lovens kvalitetskrav, som er 0,1 µg/l for pesticider, men vandværket har mulighed for at selv at vælge et højere kvalitetsmål.

Natur og Miljø anbefaler et kvalitetsmål på 0,01 µg/l ved afgang vandværk, svarende til at pesticider så ikke kan konstateres i det leverede vand med den godkendte målemetode. De Bornholmske vandværker slutter alle op om dette.

Afvejning af hensyn

Højere kvalitetsmål giver højere driftsudgifter og dermed højere vandpris, og der er grænser for, hvor høje vandpriser forbrugerne kan acceptere. Især virksomheder og dyrehold er ret følsomme for ændringer i vandprisen.

Så længe loven er overholdt, er det op til vandværket, om man vil acceptere små mængder pesticider i vandet, eller man vil leve med højere vandpriser.

For de fire vandværker under BEOF er Bornholms Regionskommune eneaktionær, og kan ad denne vej have indflydelse.

De private vandværker ejes af dets forbrugere i forening, og beslutninger træffes af den valgte bestyrelse eller af generalforsamlingen af alle forbrugere.

Aktuelle pesticider i drikkevand

Der bruges og måles for i hundredvis af forskellige stoffer, men på trods af dette, er det de samme 5-6 stoffer, der typisk findes i drikkevandet:

- Chloridazon
- Dimethylsulfamid
- Chlorothalonil-amidsulfonsyre
- BAM
- Benthazon
- Glyphosat
- Triazol

Brugen af de fire første stoffer er for længst ophørt.

Bilag 1 uddyber omkring disse syv stoffer og redegør for fund og undersøgelser på Bornholm. Sammenfattende er det kun ét af disse stoffer, der i øjeblikket kan findes i det bornholmske drikkevand, nemlig Dimethylsulfamid (DMS). 16 af de bornholmske vandværker er dokumenteret fri for pesticider i det leverede vand, men pr. 12. september 2019 er DMS konstateret i vandet fra 3 vandværker, svarende til 3 % af det leverede vand.

Stoffet N,N-Dimethylsulfamid (DMS) er det mest problematiske stof i øjeblikket i Danmark. DMS blev især benyttet til svampebekæmpelse i gartnerier og frugtplantager, en type landbrug, som aldrig har været særligt almindelig på Bornholm.

DMS ses udbredt i grundvandet i store dele af Danmark ([ref](#)) og er fundet i op til 20 gange grænseværdien. Det regnes dog for ugiftigt selv i disse store koncentrationer, og vandværket vil ofte kunne få dispensation til fortsat at levere vandet ([link](#)).

Stoffet er, som nævnt, nu også fundet på Bornholm. Det er meget små mængder, der er tale om, langt under grænseværdien, og der er derfor ingen sundhedsmæssige problemer. Af de tidligere nævnte grunde har Natur og Miljø dog alligevel valgt at mødes med vandværkerne og har drøftet mulighederne for at forbedre kvaliteten.

DMS har ikke været benyttet i landbruget i årtier, og en forebyggende indsats er ikke mulig. Det er heller ikke teknisk muligt at frafiltrere stoffet.

Eneste praktiske mulighed er derfor at begrænse indvindingen fra de berørte borer og kildepladser, og det har vandværkerne indvilliget i, selv om det betyder forøgede udgifter til pumpning af vandet.

To små vandværker har kun én boring og dermed ikke mulighed for at flytte på vandindvindingen. Til gengæld er de sammenkoblet med større nabovandværker og kan vælge at købe mere vand herfra.

I bilag 2 gives en samlet status for de bornholmske vandværker.

Kort over vandværker

Forbrugere, som er i tvivl om, hvilket vandværk, de hører under, kan slå deres adresse op i dette kort:

[Link til kort med vandforsyningsområder](#)

Perspektiv

I forhold til resten af landet har Bornholm rigtig godt drikkevand. Størstedelen af vandet er konstateret helt rent, og de problemer, der ses, er inden for det håndterbare.

Situationen illustrerer dog, at rent drikkevand ikke er en selvfølge; det kræver en konstant indsats at bevare den gode tilstand.

De aktuelt problematiske pesticider er især stoffer, som ikke har været benyttet i årtier, og Natur og Miljø venter ikke, at godkendte pesticider vil vise sig i drikkevandet i stor stil. Natur og Miljø er dog opmærksom på, at statens godkendelsesprocedurer ikke tager højde for særligt sårbare grundvandsområder, som der er en del af på Bornholm. Her skal der laves en risikovurdering og om nødvendigt en forebyggende indsats.

Natur og Miljø er i proces med at gennemgå samtlige boringsnære beskyttelsesområder, og har sideløbende projekter i gang omkring grundvandsbeskyttelse og grundvandskortlægning i samarbejde med Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen vil i denne forbindelse foretage en bredspektret screening for 350 pesticider i de vigtigste Bornholmske drikkevandsmagasiner.

Økonomiske konsekvenser

Supplerende sagsfremstilling

Punkt 5: Folkesundhedsstrategi

Åbent punkt

5 Folkesundhedsstrategi

29.09.00P22-0001

Behandling

Natur- og Miljøudvalget

Mødedato

24-09-2019

Åbent punkt

5

Lukket punkt

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen godkendte på møde den 19. september 2019 forslag til Folkesundheds-politik. Næste skridt er udmøntning af Folkesundhedspolitikken i en Folkesundhedsstrategi.

Indstilling og beslutning

Servicechefen indstiller, at:

- Udvalget drøfter, om der er områder eller udfordringer indenfor udvalgets område, udvalget særligt ønsker prioriteret i Folkesundhedsstrategien

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

Udvalget ønsker at fortsætte arbejdet med naturtilgængelighed, -oplevelser samt outdoor aktiviteter.

Sagsfremstilling

Alle for folkesundheden – alle skal bidrage

Folkesundhedsstrategien skal indeholde et overblik over de konkrete indsatser, der er/vil blive sat i værk for at øge sundhed og trivsel på Bornholm med afsæt i Folkesundhedspolitikken.

Hvor politikken, indeholder principper og rammen for, hvordan kommunen skal arbejde for at øge sundheden på Bornholm, er det i strategien de 'fine ord' i politikken bliver til konkrete indsatser. Politikken er gældende i flere år, mens strategien skal revideres cirka hvert andet år i Kommunalbestyrelsen.

Et bærende princip i folkesundhedspolitikken er udsagnet: Alle for folkesundheden – alle skal bidrage og derfor inddrages fagudvalg og centre på tværs i kommunen i arbejdet med folkesundhedspolitikken.

Administrationens anbefaling til prioriteringer

I folkesundhedspolitikken peges på 6 fokusområder, der skal arbejdes med for at øge sundheden på Bornholm jf. nedenstående figur.

1. At flere børn og voksne trives og har god mental sundhed

2. At flere vælger et røgfrit liv

3. Mindre sociale uligheder i sundhed

4. At flere unge udskyder deres alkoholdebut og færre har et skadeligt forbrug af alkohol

5. At færre børn er overvægtige

6. At flere børn og voksne bevæger sig mere

Social- og Sundhedsudvalget har anmodet administrationen om at pege på et eller flere af disse områder, hvor det vil være hensigtsmæssigt at have en særlig opmærksomhed i de første år med den nye folkesundhedspolitik. Problemstillingen har været drøftet i Koordinerende Sundhedsforum¹ og i Chefgruppen, der anbefaler, at fokusområdet "Mental sundhed" prioriteres på tværs af udvalg og centre.

Mental sundhed har betydning for den enkeltes evne til at klare sig socialt, uddannelsesmæssigt, arbejdsmæssigt og økonomisk- Dårlig mental sundhed har vidtrækkende konsekvenser for den enkeltes livskvalitet og samtidig er det et område, hvor alle dele af kommunen kan byde ind og bidrage til:

- At flere børn og voksne trives og har god mental sundhed.

Koordinerende Sundhedsforum og Chefgruppen peger samtidig på, at det er vanskeligt at anbefale ét af de øvrige fokusområder frem for de andre, idet relevansen i høj grad vil afhænge af, hvor i kommunen man arbejder. Indenfor Natur- og Miljøudvalgets område vil det således være relevant at sætte fokus på bevægelse, mens det indenfor andre fagudvalg kan være relevant at sætte fokus på andre områder.

Foruden behandling i Social- og Sundhedsudvalget er folkesundhedsstrategien derfor også til behandling i Børne- og Skoleudvalget, Natur- og Miljøudvalget, Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget samt Økonomi- Erhverv- og Planudvalget for at de enkelte fagudvalg kan drøfte, om der er områder eller udfordringer indenfor udvalgenes områder, der særligt ønskes prioriteret i Folk-sundhedsstrategien. Udvalgenes anbefalinger vil blive båret med ind i det kommende arbejde med folkesundhedsstrategien.

Tids- og procesplan

For at sikre den nødvendige medinddragelse i udarbejdelsen af strategien på tværs i kommunen og i forhold til evt. eksterne samarbejdspartner er der udarbejdet følgende tids- og procesplan for folkesundhedsstrategien, som behandles på Social- og Sundhedsudvalgets møde den 23. september.

¹ Administrativt forum for centerchefer i kommunen, hvor kommunens sundheds- og forebyggelsesindsatser koordineres.

Tidspunkt	Aktivitet
<i>Juni / september 2019</i>	<i>Administrativ proces:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Koordinerende Sundhedsforum drøfter anbefalinger til prioriteringer/særlige fokusområder i folkesundhedsstrategien for 2020-2022.</i> • <i>Tilrettelæggelse af proces til input til folkesundhedsstrategien</i> • <i>Chefgruppen behandler forslag til anbefalinger og proces</i> • <i>Fastlæggelse af format/skabelon for folkesundhedsstrategien</i>
19. september 2019	Møde i KB – godkendelse af Folkesundhedsstrategien
23. september 2019	Møde i SSU - godkender tidsplan og drøfter prioriteringer/særlige fokusområder i folkesundhedsstrategien for 2020-2023
24. september – 2. oktober	Møde i BSU, NMU, JUFU, ØEPU - drøfter prioriteringer/særlige fokusområder i folkesundhedsstrategien for 2020-2023 indenfor udvalgenes områder
<i>Oktober/januar 2020</i>	<i>Administrativ proces:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Input fra centre og eksterne samarbejdsparter med beskrivelser af konkrete indsatser, der er eller planlægges sat i værk for at øge sundhed og trivsel på Bornholm.</i> • <i>Udarbejdelse af udkast til folkesundhedsstrategi</i>
Februar 2020	Møde i Social- og Sundhedsudvalget - udkast til folkesundhedsstrategi
	Kommentering i BSU, NMU, JUFU, ØEPU
	Høring i Handicaprådet, Ældreråd m.fl.
Marts 2020	Møde i Social- og Sundhedsudvalget – drøfter/anbefaler folkesundhedsstrategien og sender den videre til Kommunalbestyrelsen.
Marts 2020	Kommunalbestyrelsen godkender folkesundhedsstrategien

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 6: Handlingsplan for grundvandsbeskyttelse i boringsnære beskyttelsesområder på Bornholm

Bilag

Handlingsplan september 2019

Eksempler på sager

Åbent punkt

6 Handlingsplan for grundvandsbeskyttelse i boringsnære beskyttelsesområder på Bornholm

09.08.00G01-0032

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	6	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

En nylig ændring af Vandforsyningsloven pålægger kommunerne at gennemgå samtlige boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og vurdere risikoen for forurening med pesticider. Om nødvendigt skal kommunen foranledige aftaler om ændret arealanvendelse. Status og indsatser skal løbende rapporteres til Miljøstyrelsen.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

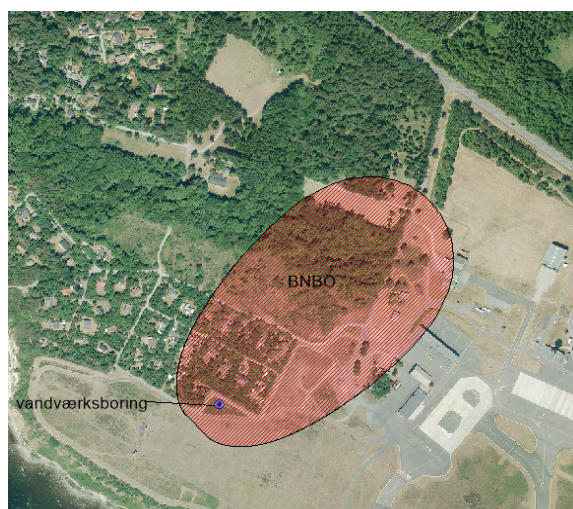
- orienteringen tages til efterretning

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:
Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) fastlægges af Miljøstyrelsen. Her er tale om et område om en vandværksboring, hvor vandet er mindre end 1-2 år om at nå frem til boringen og dermed kan være særligt følsomt for forurening.

Et typisk eksempel på et BNBO ses nedenfor.

BNBO har siden 2007 indgået som en mulighed for at gennemføre særlig beskyttelse af drikkevandet. Med nyeste ændring af Vandforsyningsloven sættes dette arbejde i faste rammer.

Link til lov: [Høring af forslag til lov om ændring af lov om vandforsyning \(obligatorisk kommunal vurdering af boringsnære beskyttelsesområder \(BNBO\) og pligt til indberetning\)](#)

Loven har været i høring og ventes vedtaget med virkning fra 1. januar 2020.

Loven pålægger kommunerne at gennemgå samtlige BNBO i kommunen og for hvert enkelt at lave en analyse af risikoen for forurening med pesticider. Er der nærliggende risiko for forurening af vigtige drikkevandsressourcer, skal kommunen foranledige en ændret arealanvendelse, så pesticider ikke benyttes i området. Er der derimod tale om lav risiko, kan arealanvendelsen fortsætte efter de generelle miljøregler.

Loven lægger vægt på, at ændringer i arealanvendelse sker ved frivillige aftaler mellem parterne. Hvis det er umuligt at opnå enighed, og sagen skønnes at have tilstrækkelig vægt, kan Kommunalbestyrelsen dog beslutte, at der skal meddeles påbud om pesticidfri anvendelse eller om andre indskrænkninger i arealanvendelsen.

Generelle regler for alle BNBO vil ikke have juridisk vægt, da afgørelserne skal baseres på en konkret risikovurdering.

Lodsejerne skal kompenseres fuldt ud for tab i produktion. Kompensationen betales af vandværket og dermed af vandforbrugerne.

Kommunens indsats skal løbende indberettes til Miljøstyrelsen og skal være afsluttet senest ved udgangen af 2022. Såfremt Miljøstyrelsen ikke finder kommunens indsats korrekt eller tilstrækkelig, kan styrelsen gribe ind med generelle forbud mod pesticidanvendelse.

Da der er 83 udlagte BNBO på Bornholm, betyder det, at der skal afsluttes en sag hver 14. dag i gennemsnit. Komplexiteten og dermed sagsbehandlingstiden vil dog i praksis være stærkt varierende på grund af Bornholms forskelligartede geologi og forskelle i nuværende arealanvendelse.

Natur og Miljø har udformet den bilagte handlingsplan for de kommende års arbejde med BNBO og grundvandsbeskyttelse. Endvidere er bilagt en redegørelse for tre aktuelle sager.

Sagsområdet har ikke fundet sin endelige form, og retspraksis er endnu ikke afklaret. Handlingsplanen skal derfor opfattes som et arbejdsdokument, og justeringer kan ske undervejs.

Nye ministerielle vejledninger er også undervejs og vil blive implementeret løbende.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

Punkt 7: Anlægsbevilling til fugning på Gudhjem Havn – ændring af faglig tilgang

Åbent punkt

7 Anlægsbevilling til fugning på Gudhjem Havn – ændring af faglig tilgang

08.00.00S49-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	7	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen godkendte den 22. marts 2018 en anlægsbevilling på 750.000 kr. til fugning på Gudhjem Havn. Bevillingen blev givet til forstærkningsarbejder, som skulle opføres efter en bestemt arbejdsmetode.

Center for Natur, Miljø og Fritid indstiller, at den faglige tilgang i projektet ændres, og at det resterende rådighedsbeløb anvendes på regulært fugearbejde på de mest udsatte dele af kajstrækningerne i havnen.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- det resterende rådighedsbeløb på 552.892 kr. anvendes til regulært fugearbejde på de mest udsatte dele af kajstrækningerne på havnen.

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

Indstilling anbefalet.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen godkendte den 22. marts 2018 en anlægsbevilling på 750.000 kroner til fugning på Gudhjem Havn. Projektet havde fokus på opstart af det planlagte klimasikringsprojekt, som omfatter et forstærkningsarbejde, der sigter mod at gøre havnekonstruktionerne mindst 30 % stærkere, end da de blev opført for over 100 år siden. Ved meddelelse af anlægsbevillingen fremgik det af projektbeskrivelsen, at der ville blive anvendt en metode, der indbefatter udfræsning af fuger, udfugning med ekspanderende specialmørtel samt i-boring af rustfri ståltrækstænger.

I efteråret 2018 blev arbejdet igangsat. I et mindre område på kajen, på hjørnet hvor bølgeskærmen afsluttes ud mod indsejlingen blev rustfri stål-trækstænger i-boret. Samtidigt startede man fjernelse af den eksisterende runde kappe af beton på bølgeskærmen på toppen af muren og blotlægning af den inderste del af bølgeskærmen bestående af granitblokke og mellemliggende fuger. Efterfølgende blev arbejdet afsluttet med i-boring af rustfri stål-trækstænger på toppen af bølgeskærmen. Dette arbejde blev udført på en strækning af bølgeskærmen længst mod øst. Man havde nået at udføre arbejde for 207.700 kr., da man stoppede i efteråret 2018.

Efterfølgende har man i Center for Natur, Miljø og Fritid indhentet nye faglige vurderinger af havneværkernes tilstand og det planlagte sikringsarbejde. Anbefalingerne peger på et behov for akut sikring af kajstrækninger og mure på hele havnens areal i form af regulært fugearbejde med udbedring af forvitrede fuger og revner i både kajanlæg og bølgeskærm. Dette arbejde vil sikre mod yderligere nedbrud i form af frostsprængninger og skader ved stærk pålandsvind. Ydermere mindskes indtrykket af manglende vedligehold og forfald som præger denne del af havnen i dag. Anbefalingerne ligger i tråd med ønsker fra brugerrådet.

Billede 1: Strækning med behov for sikring via regulært fugearbejde.

Billede 2: Strækning hvor den inderste del af bølgeskærm er blotlagt, herunder er den runde kappe på toppen fjernet. Dette arbejde er udført under bevillingen, men mangler afsluttende fugning.

De to strækninger hvor der er udført arbejde under bevillingen vil i det videre arbejde med klimasikringsprojektet fungere som en form for prøvefelter med eksempler på hvordan sikringsarbejdet kan gribes an.

Økonomiske konsekvenser

Kommunalbestyrelsen godkendte den 22. marts 2018 en anlægsbevilling på 750.000 kr., finansieret af renoveringspuljen til havne uden for Rønne.

Projektets økonomi udgør på nuværende tidspunkt:

	Kroner
Rådighedsbeløb	750.000
Forbrug 2018	-207.700
Indeksfremskrivning fra 2018 til 2019	10.592
Korrigeret budget 2019	552.892

Der er i 2018 udført arbejde med afrensning af muren til bund samt nedbrydning af den buede top på den del af muren, der vender ud mod indsejlingen, for i alt 207.700 kr.

Center for Natur, Miljø og Fritid anbefaler, at den faglige tilgang i projektet ændres, således at det resterende rådighedsbeløb på 552.892 kr. anvendes til regulært fugearbejde, i stedet for den arbejdsmetode der oprindeligt var planlagt til udførelse af projektet.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 8: Anlægsbevilling til istandsættelse af varmtvandsbassinet på Rehabilitering Sønderbo

Åbent punkt

8 Anlægsbevilling til istandsættelse af varmtvandsbassinet på Rehabilitering Sønderbo

09.01.07G01-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	8	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I forbindelse med myndighedskrav til varmtvandsbassinet på Rehabilitering Sønderbo blev der ved vedtagelsen af budget 2019 afsat et rådighedsbeløb på 2.000.000,00 kr. til projektering og udførelse af et nutidigt vandbehandlingsanlæg i henhold til nuværende myndighedskrav. Der er meddelt en betinget godkendt dispensation fra miljømyndighederne, som tillader fortsat drift, dog på nedsat driftstid og antal brugere, frem til 31. oktober 2021. Center for Ejendomme og Drift søger om en anlægsbevilling til realisering af projektet.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- a) der gives en anlægsbevilling på 2.000.000,00 kr. til projektering og udførelse af vandbehandlingsanlægget til varmtvandsbassinet på Sønderbo. Anlægsbevillingen svarer til det i budgettet afsatte rådighedsbeløb.
- b) anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Natur- og Miljøudvalget.

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:
Indstilling anbefalet.

Sagsfremstilling

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2019 blev der afsat et rådighedsbeløb på 2.000.000,00 kr. til projektering og anlægsarbejder vedrørende lovliggørelse af vandbehandlingsanlægget til varmtvandsbassinet på Sønderbo.

Et varmtvandsbassin skal kunne opvarmes til over 35 grader med en samlet filtreringstid på maksimalt 1 time af den samlede vandmængde i bassinet.

Følgende krav til omsætningstiden og den cirkulerende vandstrøm i bassinet skal derfor overholdes i svømmebadets åbningstid/brugstid:

Bassin	Vand-temperatur	Cirkulerende vandstrøm til bassin, minimum	Maksimal omsætningstid
Varmtvandsbassin, vanddybde $\leq 1,5$ m	> 34 °C	59 m ³ /h	1 time

Disse krav overholder det eksisterende vandbehandlingsanlæg ikke.

Det kan derfor ikke tillades, at bassinet fortsat holder en vandtemperatur over 34,0 °C. Hvis bassinet fremadrettet ønskes at drives som et varmtvandsbassin $\geq 34,0$ °C skal det have en maksimal omsætningstid på ½ time.

Vandbehandlingsanlægget er dimensioneret til kun at kunne klare en samlet cirkulerende vandstrøm på op 30 m³/h og derfor har vandbehandlingsanlægget således ikke en tilstrækkelig kapacitet til at kunne overholde den nugældende kravværdi.

Bornholms Regionskommune gav på den baggrund den 31. oktober 2018 en 3-årig dispensation for krav til omsætningstiden, således at omsætningstiden i bassinet kan accepteres til at være 2 timer mod det krævede 1 time. Der må i dispensationsperioden ikke ske væsentlige overskridelser af krav til vandkvaliteten og de hygiejniske forhold i bassinet. Samtidigt må badebelastningen i bassinet ikke overskride 16 personer pr. time.

Følgende krav til den maksimale badebelastning må derfor ikke overskrides i svømmebadets åbningstid/brugstid:

Bassin	Vand-temperatur	Cirkulerende vandstrøm til bassin, minimum	Maksimal badebelastning
Varmtvandsbassin, vanddybde $\leq 1,5$ m	> 34 °C	2,5 m ³ pr. time pr. person, der benytter bassinet inden for 1 time	16 prs./time

Overordnet skal vandbehandlingssystemet opgraderes omkring større rørdimensioner, flere vanddyser i bassinet, nyt filtersystem, som tilsammen giver en kortere omsætningstid. Derudover skal der etableres et nyt kemikalierum.

Der må påregnes følgearbejder på bygningen og bassinet under udførelsen. Omfanget af disse udgifter kendes pt. ikke, men det vurderes at de kan afholdes inden for budgetrammen.

Arbejdet forventes gennemført i 2020, med opstart omkring påske, i den periode hvor belastningen på svømmebassinet er mindst.

Økonomiske konsekvenser

Der søges om en anlægsbevilling på 2.000.000,00 kr. til projektering og anlægsarbejder vedrørende vandbehandlingsanlægget på Rehabilitering Sønderbo, idet der er afsat rådighedsbeløb til formålet i det vedtagne budget for 2019. Beløbet er baseret på overslagsberegninger.

Opgaven skal projekteres og udbydes af ekstern rådgiver i hovedentreprise. Detaljeret projektmateriale udarbejdes derfor efter bevillingsbehandling.

Der afsættes 1,5 procent af anlægssummen, svarende til 30.000 kr., til intern projektstyring. Der afregnes endeligt med Ejendomsservice efter medgået tid.

Anlægsbevillingen kan overordnet specificeres på følgende hovedposter:

Budget i hele kroner	2019
Ekstern rådgivning	100.000 kr.
Intern projektstyring	30.000 kr.
Håndværkerudgifter	1.870.000 kr.
I alt	2.000.000 kr.

Supplerende sagsfremstilling

Punkt 9: Orientering om samarbejde omkring etablering af et Sundhedshus i Nexø

Åbent punkt

9 Orientering om samarbejde omkring etablering af et Sundhedshus i Nexø

29.00.00G01-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	9	

Hvem beslutter

Social- og Sundhedsudvalget indstiller
Natur- og Miljøudvalget orienteres
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget godkender

Resumé

Administrationen har været i dialog med en gruppe læger, under uddannelse til praktiserende læger på Bornholm og Region Hovedstaden, angående muligheden for at søge puljemidler til etablering af et sundhedshus i Nexø.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller, at udvalget anbefaler, at

- a) der arbejdes videre med at afdække muligheder for et samarbejde med Region Hovedstaden, gruppen af interesserede læger på Bornholm samt andre sundhedsfaglige aktører, om en mulig puljeansøgning til etablering af et sundhedshus i Nexø.
- b) den skitserede procesplan godkendes.

Social- og Sundhedsudvalget, den 23. september 2019:

- a) Anbefalet
- b) Anbefalet

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

- a) og b) anbefalet.

Sagsfremstilling

En gruppe læger under uddannelse til praktiserende læger på Bornholm, har vist interesse for at etablere sig som alment praktiserende læger i Nexø og har rettet henvendelse til kommunen, med henblik på et muligt samarbejde om en ansøgning til Sundheds- og ældreministeriet, om puljemidler til etablering af et moderne sundhedshus i Nexø.

På finansloven 2017 blev der afsat 800 mio. kr. til en pulje til læge- og sundhedshuse, hvoraf 400 mio. kr. er blevet udmøntet ved puljeomslag primo 2018 og 2019. Regioner og kommuner var i de tidligere puljeomslag ansøgningsberettigede. Udmøntning af den resterende pulje på 400 mio. kr. afventes.

Formålet med etablering af læge- og sundhedshuse er at understøtte en modernisering af organisering af almenpraksis, og styrke sammenhængen i det nære sundhedsvæsen. Etablering af større og moderne lægepraksis, kan medvirke til at fremme rekruttering og fastholdelse af læger i almen praksis og dermed sikre bedre lægedækning. Bornholm er generelt udfordret i forhold til rekruttering af læger i almen praksis, samtidig med at der er en række læger, der forventes at gå på pension indenfor en kortere årrække. Problemer med lægemangel på Bornholm var også baggrunden for etablering af praksisklinikken på Bornholms Hospital i 2016.

Kommunen har tidligere i 2018 været i dialog med en gruppe læger fra Rønne Lægehus om en mulig puljeansøgning. Rønne lægehus ønskede, at kommunen ansøgte om puljemidler til køb af lægehusets eksisterende bygninger på markedsmæssige vilkår og samtidig udvide lægehuset med en tilbygning.

Social- og Sundhedsudvalget ønskede på daværende tidspunkt, ikke at gå ind i et nærmere samarbejde om en puljeansøgning. Rønne Lægehus har efterfølgende fundet en løsning, der forventes at lette generationsskiftet/rekruttering til lægehuset. Også lægehusene i Åkirkeby, Allinge og Klemensker har eller forventer snarest at have alle lægekapaciteter besatte.

De to klinikker i Nexø, der begge har to lægekapaciteter, er derimod udfordret, idet begge klinikker har en ledig kapacitet. To af fire kapaciteter i dette område er således ubesatte. Det er derfor vigtigt at understøtte interessen for at nedsættes sig som læge i Nexø med etablering af et moderne sundhedshus - hvor lægerne ikke binder sig i den faste bygningsmasse.

Et sundhedshus i Nexø vil som udgangspunkt skulle rumme 4 lægekapaciteter, en kommunal sygeplejeklinik og evt. lokaler til patientundervisning. Der er også stor interesse i at kunne tiltrække andre faggrupper fx tandlæger, fysioterapeuter, psykologer mv. Et moderne sundhedshus kan skabe rammerne for at udvikle nye samarbejdsformer, der kan understøtte udviklingen i det nære sundhedsvæsen.

Der er som udgangspunkt ikke kommunale lokaler til rådighed i Nexø, der er store nok til at rumme et sundhedshus, hvorfor nybyggeri er en nødvendighed. På nuværende tidspunkt anses det for sandsynligt, at kommunal medfinansiering kan udgøres af en byggegrund samt interesse- og projekttimer for kommunale medarbejdere. Det skal dog afklares i den videre proces omkring puljeopslaget og hvilke medfinansieringskrav der ligger i denne.

Kommunen har holdt indledende møder med lægegruppen, for at afdække muligheder for et eventuelt samarbejde. Også Region Hovedstaden har udtrykt stor interesse i at indgå i et samarbejde omkring en puljeansøgning og har erfaring fra tidligere ansøgninger til puljen.

Selv om der endnu ikke foreligger en udmelding om et nyt puljeopslag, er det vigtigt at få afdækket kommunens muligheder og interesse i at indgå i et samarbejde om en ansøgning om støtte til etablering af et sundhedshus i Nexø, da der kun har været en kort ansøgningsfrist ved de foregående puljeopslag.

Det præcise grundlag for en mulig puljeansøgning kendes endnu ikke. Erfaringen fra sidste runde peger på, at ansøger (kommune/region) bidrager med en vis medfinansiering til etablering af et sundhedshus. Kommune eller region vil stå som ejer og skal udleje lokalerne på markedsmæssige vilkår. Med et puljetilskud reduceres risikoen som bygherre og ejer af sundhedshuset.

I forbindelse puljeansøgningen er der en forventning om, at lægerne m. fl. tilkendegiver interesse for at flytte ind, men at de først i forbindelse med en egentlig projektering - hvor også huslejeniveauet fastlægges - indgår juridisk bindende aftaler med kommunen.

På den baggrund foreslås følgende overordnede proces- og indholdsplan:

Frem til puljeopslag (efteråret 2019):

- Brugeranalyse: Møder med faggrupper der kan/skal repræsenteres i et sundhedshus
- Udarbejdelse af Byggeprogram på baggrund af møder med brugere og faggrupper
 - Overordnet økonomisk beregning
 - BRK og Regionens medfinansieringsniveau
 - Forventet lejeniveau pr. m2.
 - Inventarudgifter
 - Driftsudgifter
 - Samarbejdsmodeller
 - Myndighedsinvolvering/regionen
- Tilsagn fra lægegruppen om det videre samarbejde

Når/hvis puljeopslag foreligger:

- Udarbejdelse af ansøgning til Sundheds- og Ældreministeriet
- Politisk behandling: Godkendelse af ansøgning til Sundheds- og Ældreministeriet

Økonomiske konsekvenser

Principielt dækker puljen det ansøgte fulde beløb, med fradrag for parternes medfinansiering. Derfor overgår bygningen efterfølgende til ejerens drift, hvorfor lejeindtægter og driftsudgifter skal balancere, i en markedsbaseret leje. Her er der en potentiel risiko for tomgangsdrift i perioder, hvor dele af sundhedshuset ikke er udlejet.

Som nævnt ovenstående forventes en puljeansøgning at fordre kommunal medfinansiering. På nuværende tidspunkt anses det for sandsynligt, at kommunal medfinansiering kan udgøres af en byggegrund samt interesse- og projekttimer for kommunale medarbejdere. Det skal dog afklares i den videre proces omkring puljeopslaget og hvilke medfinansieringskrav der ligger i denne.

Der skal være en myndighed (BRK/Regionen) involveret i opførelsen af et puljestøttet sundhedshus, hvorfor BRK ikke nødvendigvis efterfølgende ejer og drifter bygningen.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 10: Beskæftigelsesplan 2020

Bilag

Beskæftigelsesplan 2020

Status Beskæftigelsesplan 2019

Åbent punkt

10 Beskæftigelsesplan 2020

15.00.15P15-0011

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget	28-08-2019	3	
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	10	

Hvem beslutter

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget indstiller
Social- og Sundhedsudvalget orienteres
Natur- og Miljøudvalget orienteres
Børne- og skoleudvalget orienteres
Økonomi, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen skal godkende Beskæftigelsesplan 2020 på mødet den 19. december 2019, hvorefter Beskæftigelsesplanen offentliggøres primo 2020.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at:

- a) Udvalget drøfter forslag til beskæftigelsesplan 2020.
- b) Beskæftigelsesplan 2020 fremsendes til orientering i relevante udvalg og råd, hvorefter den godkendes i udvalget senest på møde den 6. november 2019, inden den fremsendes til endelig godkendelse i kommunalbestyrelsen.

Job-, Udvikling- og Fritidsudvalget den 28. august 2019:
Anbefales.

Social- og Sundhedsudvalget, den 23. september 2019:
Orienteringen taget til efterretning

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:
Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Job, Udvikling og Fritidsudvalget skal med afsæt i ministermål for 2020 samt status på egne lokalt fastsatte mål for 2019 drøfte forslaget til beskæftigelsesplan 2020, herunder relevansen af justeringen af egne mål fra 2019 til 2020.

På mødet gennemgås en status for mål i beskæftigelsesplan 2019.

Procesplan

Såfremt forslag til beskæftigelsesplan kan godkendes, vil denne blive sendt i høring i Social- og Sundhedsudvalget, Natur- og Miljøudvalget, Børne- og skoleudvalget, Klima- og Bæredygtighedsudvalget, Økonomi, Erhvervs- og Planudvalget, Integrations- og handicaprådet.

Derefter vil Job, Udvikling og Fritidsudvalget modtage beskæftigelsesplanen til endelig godkendelse med høringssvar inden endelig godkendelse i kommunalbestyrelsen.

Ministermål

Beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen har valgt at videreføre 3 af de beskæftigelsespolitiske mål fra 2019 til 2020.

Målene er vejledende for kommunerne og skal således ikke automatisk indgå i en beskæftigelsesplan.

1. Virksomhederne skal sikres den nødvendige og kvalificerede arbejdskraft
2. Flere flygtninge og familiesammenførte til flygtninge skal være selvforsørgende
3. Flere personer med handicap skal i beskæftigelse.

Forslag til lokalt fastsatte mål 2020

Rekruttering og tilflytning

- Sikre kvalificeret arbejdskraft til offentlige og private virksomheder på Bornholm.
- En mere opsøgende indsats i forhold til arbejdskraft uden for Bornholm
- Bedre tværfaglig og virksomhedsrettet hjælp til ledige på kanten af arbejdsmarkedet.

Ungeindsats

- Fokus på udvikling af samarbejdet i den sammenhængende ungeindsats samt en aktiv deltagelse i etableringen heraf.
- Fokus på at sikre relevante tilbud, aktiviteter og værktøjer er til stede ved det daglige arbejde i den sammenhængende ungeindsats. Herunder opstarten af den nye FGU-udannelse.

Integration og udenlandsk arbejdskraft

- Fokus på flygtningenes integration på det Bornholmske arbejdsmarked, således at flygtningenes kompetencer søges at matche det Bornholmske arbejdsmarkeds behov for kvalificeret arbejdskraft.
- Fokus på integration af udenlandsk arbejdskraft på det Bornholmske arbejdsmarked, således at medarbejderne motiveres til at bosætte sig og engagere sig i det bornholmske samfund.

Ramme for Beskæftigelsesplan 2020

Generelt tager beskæftigelsesplan 2020 udgangspunkt i de beskæftigelsespolitiske visioner og mål fastsat i Bornholms Regionskommune herunder tværgående politikker og strategier samt rammebetingelser ved gældende lovgivning.

Beskæftigelsesplanen 2020 er dels en videreførelse af Beskæftigelsesplan 2019, idet en række initiativer er iværksat, og vil blive videreført ind i år 2020, og dels af en række nye indsatser styret af det seneste års udvikling på Bornholm.

Gennemgående fokus

Et gennemgående fokus vil være mål og strategier for, hvordan vi sikrer kvalificeret arbejdskraft til de bornholmske virksomheder for dels at understøtte væksten i det Bornholmske samfund, og dermed Kommunalbestyrelsens mål om 42.000 indbyggere på Bornholm 2025, og dels sikre at alle borgere på Bornholm har mulighed for et aktivt og selvstændigt liv.

Denne pragmatiske balance mellem *relevant lovgivning, samfundsbehov og hensynet til den enkeltes situation*, vil være afgørende for en kompetent faglig indsats og en fortsat bæredygtig udvikling af beskæftigelsesområdet på Bornholm.

Beskæftigelsesplan 2020 vil således balancere 2019-planens gennemgående opmærksomhed på virksomhedernes behov, med et øget fokus på borgerens *muligheder, rettigheder og ansvar*. Det er således planens ambition, at forene de juridiske krav og de erhvervs- og samfundsmæssige behov med en øget opmærksomhed på den enkelte borgers situation og dertil tilpassede indsatser.

Beskæftigelsesindsatsen søges løst i et samarbejde.

Der er behov for en fortsat udbygning af samarbejdet med erhvervslivet, øvrig aktører (uddannelsesinstitutioner, arbejdsgiverorganisationer, praktiserende læger mf.) men også internt i Bornholms Regionskommune udvikles nye samarbejder omkring tværfaglige snitflader, hvor specielt den sammenhængende ungeindsats vil blive prioriteret i 2020.

Erkendelsen af det voksende behov for kvalificeret arbejdskraft medfører også et behov for at rette opmærksomheden på international rekruttering. Igen er balancen mellem virksomhedernes behov og de enkelte tilflytteres situation nøglen til at lykkes. Dette arbejde med at forene bornholmske virksomheder med medarbejdere af anden herkomst, har vi de seneste år gjort os gode erfaringer med. Derfor er det oplagt at folde erfaringerne fra integrationsindsatsen ud i et bredt fokus på international rekruttering.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 11: Mødeplan 2020 for Natur- og Miljøudvalget

Bilag

Udkast til mødeplan 2020 for KB, ØEPU og de stående udvalg

Åbent punkt

11 Mødeplan 2020 for Natur- og Miljøudvalget

00.22.04A26-0009

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	11	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter.

Resumé

Udvalget skal fastsætte mødetidspunkt for møder i 2020.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- a) mødedatoerne jf. mødeplanen for 2020 tages til efterretning, under forudsætning af kommunalbestyrelsens godkendelse af mødeplanen den 19. september 2019.
- b) mødetidspunktet fastholdes til kl. 14

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

- a) Godkendt.
- b) Mødetidspunkt ændres til kl. 15.00. Udvalget ønsker fortsat, at møderne afholdes ved at besøge afdelingerne.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen forventes den 19.9.2019 at godkende mødeplanen for 2020 for kommunalbestyrelsen, Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget og de stående udvalg. Af mødeplanen fremgår det, at Natur- og Miljøudvalget har møder følgende dage i 2020:

- 7. januar
- 4. februar
- 3. marts
- 31. marts
- 5. maj
- 2. juni
- 25. august
- 22. september
- 3. november
- 1. december

I henhold til Lov om kommunernes styrelse § 8 stk. 3 kan kommunalbestyrelsen fastsætte regler om varigheden af sine møder. Dette samme kan ØPU og de stående udvalg.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 12: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

Åbent punkt

12 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	12	

Indstilling og beslutning

Ingen sager indstilles til Ældreråd og Handicapråd.

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:
Godkendt.

Punkt 13: Gensidig orientering

Åbent punkt

13 Gensidig orientering

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	24-09-2019	13	

Natur- og Miljøudvalget den 24. september 2019:

Udvalget ønsker et oplæg, inden for budgettet, til en inspirationstur forår 2020.